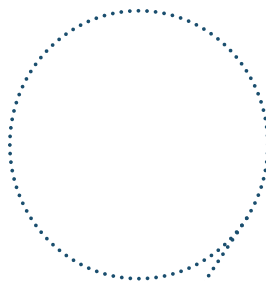

RIKSDAGENS JUSTITIEOMBUDSMAN

RIKSDAGENS JUSTITIEOMBUDSMAN

ISBN 978-951-53-3235-6 (inb.)
ISBN 978-951-53-3236-3 (PDF)
Tryckeri: Vammalan Kirjapaino Oy, Sastamala 2010
Layout: Matti Sipiläinen / Meizo
Brytning: Virpi Salminen
Översättning: Wortexport och Tomas Mattsson

.....

Förord

.....

Riksdagens justitieombudsman har i 90 år varit den ena av landets två högsta laglighetsövervakare. Enligt Regeringsformen för Finland, som stadfästes sommaren 1919, skulle justitieombudsmannen ha tillsyn över lagarnas efterlevnad i domstolars och övriga myndigheters verksamhet. I slutet av samma år godkände riksdagen en instruktion för justitieombudsmannen och valde riksdagsmannen, assessorn vid Viborgs hovrätt Erik Alopaeus till landets första justitieombudsman. Vicehäradshövding Risto Ryti valdes till hans suppleant. Den första månaden 1920 gick åt till organisationsåtgärder, "...främst av den orsak, att det visade sig svårt att erhålla kansli lokal, varför den egentliga verksamheten kunde vidtaga först i februari", skriver justitieombudsman Alopaeus i sin berättelse till riksdagen.

I februari har det således förflutit 90 år sedan justitieombudsmannen inledde sin verksamhet. Därför har vi också av tradition också firat institutionens årsdag i början av denna månad.

Denna gång har vi beslutat fira jubileet med en festskrift. Festskriftens artiklar är av essätyp och behandlar justitieombudsmannens laglighetskontroll. Artiklarna är skrivna av undertecknad och de biträdande justitieombudsmännen samt föredragande vid JO:s kansli. Många artiklar handlar om laglighetskontrollens centrala områden, t.ex. domstolarna, hälso- och sjukvården, fångvården och polisens verksamhet, därtill behandlas teman som diskriminering, god förvaltning och barnets rättigheter. På agendan finns också behörighetsfrågor och vissa aktuella diskussionsämnen, t.ex. frågan om kompensation för kränkning av grundläggande mänskliga rättigheter och innebörden av justitieombudsmannens anmärkningar.

.....

JO-kansliets föredragande är synnerligen erfarna och sakkunniga inom sina respektive specialområden. Därför anser jag det vara viktigt att de genom denna festskrift delar med sig av sina erfarenheter och synpunkter till alla som är intresserade av hur laglighetskontrollen utövas i Finland. För att också utländska läsare i så stor utsträckning som möjligt ska kunna bekanta sig med den finländska laglighetskontrollen publiceras festskriften förutom på finska och svenska också på engelska.

Författarna har själva valt ämnen för sina artiklar. Avsikten med festskriften är inte att ge en heltäckande bild av JO:s verksamhet. Men det är min förhoppning att den ska ge läsaren en uppfattning frågeställningar, problem och utmaningar inom laglighetskontrollen igår, i idag och i framtiden. ☐☐☐

Helsingfors 4.12.2009

Riitta-Leena Paunio

Riksdagens justitieombudsman

Innehåll

Förord.....	3
RIITTA-LEENA PAUNIO Mål och utmaningar – justitieombudsmannens laglighetskontroll 90 år.....	7
ALLMÄNNA FRÅGOR SOM RÖR LAGLIGHETSKONTROLLEN.....	17
MIKKO SARJA Hör det hit eller inte? – Observationer om justitieombudsmannens befogenheter.....	18
PASI PÖLÖNEN De grundläggande och mänskliga rättigheterna – en uppgift för justitieombudsmannen.....	47
HÅKAN STOOR Kritik från JO – straff eller styrning?.....	61
ULLA-MAIJA LINDSTRÖM Gottgörelse av kränkningar av de grundläggande – exempel på beslutpraxis.....	73
TERHI ARJOLA-SARJA Justitieombudsmannen – utvecklare av god förvaltning.....	90
RIITTA LÄNSISYRJÄ Justitieombudsmannen och genomförandet av EU-rätten.....	107
JARI PIRJOLA Det nationella tillsynssystemet för FN:s konvention mot tortyr.....	122
JUKKA LINDSTEDT Diskriminering på grund av etniskt ursprung.....	134

JORMA KUOPUS	
Mot elektronisk förvaltning.....	164
PIA WIRTA OCH JAANA ROMAKKANIEMI	
Kundservicen vid justitieombudsmannens kansli.....	177
VISSA DELOMRÅDEN INOM LAGLIGHETSKONTROLLEN.....	185
PETRI JÄÄSKELÄINEN	
Övervakningen av domstolarna: dess grunder, begränsningar och innehåll.....	186
JUHA HAAPAMÄKI	
Övervakningen av polisens hemliga inhämtande av information.....	200
MIKKO ETELÄPÄÄ	
lakttagelser om polisens förvaringslokaler.....	212
HARRI OJALA	
Fångars ändringssökande, laglighetsövervakningen och rättsskyddet.....	232
AILA LINNAKANGAS	
Övervakningen av sociala rättigheter – utkomststödet som exempel.....	246
MINNA VERRONEN	
Inspektioner av specialomsorgen av utvecklingsstörda – användning av tvång en utmaning.....	264
KAIJA TANTTINEN-LAAKKONEN	
Laglighetsstillsyn i hälso- och sjukvården.....	281
IISA SUHONEN	
Fångvårdens begränsade resurser som en utmaning för hälsovården.....	297
KIRSTI KURKI-SUONIO	
Justitieombudsman, övervakare av barnets rättigheter.....	311
JUSSI PAJUOJA	
Övervakning av religionssamfunden.....	325